

ORTAOKUL 8. SINIF DİL BİLGİSİ EĞİTİMİNDE KAZANIM VE KULLANIM BECERİLERİNİN SOSYOEKONOMİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: MUĞLA ÖRNEĞİ*

*Beytullah KARAGÖZ***

ÖZET

Bugünün dünyasında bilgi hızla değişip dönüşmektedir. Bilgi çağı adıyla anılan bu çağ, mevcut bilgiyi işleyip kazanıma dönüştüren, bilgiyi yaşamına yansıtmayı başarabilmiş bireyler ister. Bireyin toplum içinde kendini kanıtlamış, özgüven sahibi kişilik geliştirmesinin yolu toplumla iyi ilişkiler kurmasında saklıdır. İnsanın yaşadığı toplumla ilişkileri güçlü kılmak için ana dilini iyi kullanmaya gereksinimi vardır. Dili iyi kullanma becerisine ise ana dili eğitimi olmadan ulaşmak zordur. Ana dili eğitimi bireyi yaşamda başarıya erdirmeye yanında, onun duygu düşünce dünyasının biçimlenmesinde başat bir rol oynar. Bu yüzden, ana dili eğitimindedil bilgisi alanının öğretimine gerekli önem verilmelidir. Bunu yaparken dil bilgisi kural ve ilkelerini doğrudan değil, sezdirerek vermeye çalışmak gerekir. Ana dili eğitim sürecinde, dil bilgisi kazanım ve kullanım çalışmaları önemli bir yer tutar. Ana dili eğitiminin temel hedefi bireyin kendi dilini, doğru, etkili ve anlaşılır biçimde konuşmasını ve kullanmasını sağlamaktır. Bu anlamda dil bilgisi, ana dili eğitim sürecinde diğer öğrenme alanlarını destekleyici bir işleve sahiptir. Dilin yapısı, kuralları ve işleyişi dil bilgisinin temelini oluşturur. Türkiye’de Türkçe öğretiminin en önemli meselelerinden biri de dil bilgisi eğitiminin kaliteli biçimde gerçekleştirilmemesidir. Bilgiyi üretme ve aktarma kurumları olarak okullar, nicelik ve nitelik itibarıyla dil bilgisi eğitiminde yeterli kaliteyi yakaladıklarında, Türkçe öğretiminde başarıya ulaşmanın önü açılacaktır. Dil bilgisi eğitimindeki sorunlar aşılabildiği zaman, Türkçe öğretimine yönelik pek çok sorun çözülebilir. Ne ki gerek kuramsal gerekse uygulamalı çalışmalar açısından konu üzerinde eksiklikler söz konusudur. Bu araştırmada Muğla ilinde öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik göstergeler bağlamında dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi incelenmiştir. Araştırma sonucunda genelde ana dili eğitimi, özelde dil bilgisi alanına dönük öneriler yapılmıştır.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Dr. Öğretmen-MEB, El-mek: drbeykara43@gmail.com

Anahtar Kelimeler: İletişim, dil bilgisi, ana dili eğitimi, dil bilgisi öğretimi.

THE EVALUATION OF 8-TH GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS' RECOVERY AND USE OF GRAMMAR SKILLS TRAINING IN TERMS OF SOCIOECONOMIC VARIABLES: MUĞLA SAMPLE

ABSTRACT

Our current age is a period in which the information is undergoing a dramatic transformation and a significant change. This age, associated with the name of 'The Age of Information', needs individuals who can process the existing information and reflect that information in their lives. Proving oneself in the society and developing a self-confident personality lies beneath building healthy relationships with the society. A person needs to use his native language efficiently in order to strengthen his relationships with the society he lives in. It is difficult to use the language effectively without Native Language Education. This education plays an active role in shaping one's personality beside enabling him to succeed in life. For these reasons, it should be given necessary importance to Grammar teaching in Native Language Education. While doing this, grammar rules should be given inductively instead of deductively. In the process of Native Language Education, the studies of acquisition and usage of the native language take a great part. The primary goal of Native Language Education is to enable individuals to use their own languages correctly, effectively, efficiently and comprehensibly. Hence, the Grammar has a function supporting other teaching areas in the process of Native Language Education. The structure, rules and functioning of a language forms the grammar. One of the most important issues in Turkish Language Education in Turkey is that Grammar teaching is not performed well. When the schools, as producers and transformers of the information, can reach to a satisfactory standard, it will give the pave for success in Turkish Language Education. If we can overcome the problems in Grammar teaching, then we can solve most of the troubles in Turkish Language Education. There is lack of both the critic and practical studies about this subject. In this study, level of achievement in required grammar skills of 8th grade students, who are studying in Muğla, regarding their socio-economic status. In the conclusion of the study, there are suggestions related to Native Language Education in general and the Grammar field in particular.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

STRUCTURED ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate 8th grade middle school students' accomplishment levels for objectives in Turkish Lesson Curriculum. For doing this, the question "What are the achievement levels of 8th grade middle school students" grammar skills in terms of socio economical variables?" This is a descriptive study in order to answer this research question. Turkish course prepares students to real life situations, help them to live in peace with themselves and others, promoting them in the society, teaches them to provide solutions to individual and social problems, and transfers and helps them internalize their nation's values. As being one of the dimensions of Turkish courses, grammar is to fulfill same purposes. Under the light of the results of the study, substantial answers can be provided to the problem of whether or not objective in Turkish courses are accomplished or not, and in what levels. The study can be helpful for students and teacher by determining the points in which 8th grade students struggle in. This finding can be an answer to the question of which objectives should weight more in the Turkish courses.

The population of the study is the 8th grade middle school students in Muğla. Sample of the population is 73 8th grade middle school students who were selected from the school Muğla Merkez Türdü Secondary School, Muğla Yatağan Madenler Secondary School and Muğla Kavaklıdere Cumhuriyet Secondary School. This is done by choosing one class from each grade level. Instrument of the study is a Grammar test containing topics and objectives of 8th grade grammar course. The instrument is created for evaluating students' levels of accomplishments in grammar course objectives. This is a multiple choice test with 20 questions, which is based on expert opinions.

In order to gather data, Muğla Merkez Türdü Secondary School, Muğla Yatağan Madenler Secondary School, and Muğla Kavaklıdere Secondary School are visited by the researchers. The test is carried out and brief explanations are provided for the students. Implementations are done in different times for each school. Before implementation, the purpose of the study, the duration and answering process is explained to students, and they are given an hour for completing the test. MS Excel 2007 is used for analysing the data gathered from the test 'Evaluation of 8th grade middle school students' levels of accomplishments in objectives and skills of grammar course in terms of socio economical variables".

Socio economical development level in Muğla in terms of the profiles of students-parents, if we consider the data gathered from Merkez Türdü Secondary School it can be said that the level of accomplishment in the objective 'Determines the content properties of a sentence' is very high' on the other hand, level of accomplishment in the objective 'determines the ways of enhancing thinking' is not sufficient. If the Yatağan Secondary School is considered, which represents a middle class in terms of socio economical indicators and developmental levels' it can be said that the level of accomplishment for the objective 'Uses the punctuation marks correctly' is very low. If the Kavaklıdere Cumhuriyet Secondary School on Kavaklıdere district is considered, which represents a low class in terms of socio economical indicators

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

and developmental levels' it can be said that the level of accomplishment for the objective 'determines the content and properties of a sentence' is at the highest level. In this school' different from the other two, levels of accomplishments for the objectives 'interprets the sentence', determines the deficiencies in the narration', 'determines the ways for enhancing thinking are strictly lower than the others.

It can be said that 73 students taking the test could not reach the expected achievement levels in terms of the objectives of 8th grade grammar course. Mean of the test is 10.852 in right answers, and 8.755 in wrong answers. The mean of nets if 7.922. This finding reveals that accomplishment level is under %50. It can be said that students in the sample are successful in the comprehension and application of knowledge and rules related to sentence. This objective is the one where students are the most successful. This is positive in terms of the utilization and interpretation of knowledge. It is found that students are successful in the 'interprets the paragraph' and 'comprehends the basic elements of a sentence' objectives. In terms of the levels of accomplishments in objectives, students in the higher economical status within the sample have higher scores. Students with middle socio economical status have middle, and students with low economic status have low accomplishment levels in terms of objectives in the test. Thus' it is reasonable to say that level of accomplishment in objectives and socio economical indicators are compatible with each other.

It is clear that 8th grade middle school students' level of accomplishments in grammar course objectives is not sufficient. In Turkish courses, It is necessary to teach grammar rules to students in text and paragraph levels, not in a rule based approach. As Mukim Sağır (2002) stated, the basic absence in today's grammar teaching is the lack of method. Style is not a promoted method, teaching method should be combined with functioning allowing comparisons and use of concrete examples. Topics should be thought by using examples addressing senses, other than abstract concepts and designs. This can help students to achieve expected levels of accomplishments in the targeting objectives. It is found that students mostly gave wrong answers to the objectives "determines the ways of enhancing thinking" and "determines the deficiencies in the narrative". It can be said that students have lack of learning in these topics. These deficiencies can be eliminated by supplemental activities and studies. The accomplishment levels of students belonging to regions having priority in development in terms of socio economic indicators are also low. Required precautions should be taken in order to have students reach desired goals. Studies aiming to eliminate existing inequalities among students living in same regions can be expedited.

Key Words: Communication, grammar, native language education, language teaching.

Giriş

Bilginin hızla yenilenerek üretildiği çağımızda birey ve toplumun geleceği, bilgiye ulaşma, bilgiyi üretme ve kullanma becerilerine bağlı bulunmaktadır. Becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi, bilgiyi ezberlemeyi değil, bilgi üretimine dayalı çağdaş bir eğitimi

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

gerektirmektedir. Çağdaş bir temele dayanan eğitim anlayışı, insanların sürekli araştırmasını, dünyada meydana gelen değişimlerden haberdar olmasını, kazandığı bilgiyi yorumlayarak yeniden yapılandırmasını gerektirmektedir. Günümüzde gelişen bilim ve teknoloji, eğitimin her alanını etkilemekte ve özellikle eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır. Geleneksel eğitim yaklaşımlarının yetersiz kaldığı bilgi ve teknoloji çağında, çoklu zekâ ve yapılandırıcı eğitim yaklaşımları ön plâna çıkmaktadır. Bu yaklaşımlarla eğitim sürecinde, öğretmen merkezli anlayışla öğrencinin davranışını değiştirmek yerine; öğrenci merkezli anlayışla öğrencinin kendi yaşantıları yoluyla bilgiyi yapılandırmasına ağırlık verilmektedir (MEB, 2005). Bunun için 2004-2005 öğretim yılında pilot olarak uygulamaya konulan Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2006 yılından itibaren ülkemizde uygulanmaya başlanmıştır.

Öğrencilerin iletişim kurmaları, bilgi edinmeleri, öğrenmeleri ve kendilerini her yönden geliştirmelerinde dilin önemli bir yeri bulunmaktadır. Dil öğrencilerin çevrelerindeki olayları sorgulayarak karar vermesini, farklı açılardan bakarak olayları değerlendirmesini, sosyalleşerek deneyim, bilgi, güç kazanmasını ve uygar toplumun üyesi olmasını kolaylaştırıcı bir işlev görür.

Bir toplumun değer hükümlerini ve kültürünü yaşatan, onu nesilden nesile aktaran dil olduğuna göre insanın sosyalleşmesinin ilk ve en önemli şartı da ana dili eğitimidir (Duman 1998: 413). Dilin, kültürü nesilden nesile aktarması onun millet hayatı için ne kadar önemli olduğunu gösterir. Milletlerin varlığını devam ettirebilmesi için sağlıklı bir kültür aktarımına ihtiyaç vardır. İşte bu aktarımın gerçekleştirilmesinde de ana dili eğitimi küçümsenemeyecek bir yere sahiptir (Dolunay, 2010: 279). Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge olarak tanımlanmaktadır (Aksan, 2007: 55). Tanımda da olduğu gibi dilin en önemli görevi insanlar arasında anlaşmayı sağlamasıdır. Anlaşmayı sağlayan bu dilin, belli kuralları ve kanunları vardır. Dil bilgisi de bu kuralları ve kanunları inceleyen bir bilim dalıdır. Dil bilgisi bir dilin sesleri, sözcük türleri, görevleri, çekimleri ile ilgili kuralları inceleyen bir bilim dalıdır (Demirel, 1999: 73).

Dil bilgisi, ana dili eğitiminin unsurlarından biridir. Dil bilgisi, temel dil becerileri olan “okuma, yazma, konuşma ve dinleme”den farklı olarak “dil kuralları manzumesi” şeklinde tanımlanabilecek bir alandır. Temel dil becerilerinin de dil bilgisi kurallarına uygun olması zorunluluğu, dil bilgisi öğretimi merkezî bir konuma yerleştirmektedir (Aytaş ve Çeçen, 2010: 78).

Kişi, ana dilini anlamaya ve konuşmaya başladıktan sonra dilin gramer yapısını da algılamaya başlar. Bireyin ana dilini bilmesi, o dili oluşturan dil dizgelerinden haberdar olmasıyla mümkündür. Bir dili oluşturan yapısal ve işlevsel kuralları bütünü, onun gramer yapısında gizlidir. Bu yüzden ki insanın ana diline hâkimiyeti, onun gramer yapısına hâkim olması demektir. Ancak bir kişinin tam olarak ana diline hâkim olması için o dilin dil bilgisi kurallarını da içselleştirmesi gerekir. Ayrıca ana dili ediniminde kişinin ait olduğu toplumun kültürel ve tarihî bağlarını da algılaması mümkündür. Çünkü dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir (Erdem ve Çelik: 2011: 1032).

1.1. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan ve bütün öğrenme faaliyetlerinde anahtar rol oynayan doğal bir araçtır. Dil edinimi ve eğitimi belli bir süreç içinde gelişir. Bireylerin öğrenmeye ve öğrendiklerini birleştirmeye olan doğal eğilimi, uygun yöntem ve teknikler kullanıldığında geliştirilebilir. İnsanın kendisini ve çevresindeki olayları anlamaya çalışırken kurduğu düşünce dünyası, kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkilerle biçimlenir. İnsan, kavramların bir dil bütünlüğü içinde kazandıkları değerlerle birlikte sosyalleşir ve dil yardımıyla

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

öğrenme, öğrendiklerini uygulama, yorumlama gibi birtakım düşünme ve ifade etme faaliyetlerinde bulunur. Türkçe öğrenimi, anlama, yorumlama, iletişim kurma becerilerinin gelişmesine yönelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma öğrenme alanları ile dil bilgisinden oluşur. Sözü geçen öğrenme alanları birbiriyle etkileşim hâlinde olduğundan bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.

Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda aldığı görünümleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir.

Sekiz yıllık Ortaokul sürecinde Türkçe öğretiminden beklenen, öğrencinin okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerilerini dilin kurallarına uygun olarak geliştirmesidir. Bir sonraki aşamayı oluşturan ortaöğretim ise Türkçenin imkânları çevresinde, tarihî süreçte oluşan edebî dilin gelişimini, özelliklerini ve ürünlerini öğretmeyi hedefler. Bu açıdan bakıldığında Ortaokulun 6, 7 ve 8. sınıfları bir geçiş dönemi özelliği gösterir. Öğrenci bu dönemde, 1-5. sınıflarda öğrendiklerini, seviyesine uygun Türk ve dünya edebiyatının seçkin örnekleriyle geliştirir ve kendi anlam dünyasını yapılandırmaya başlar. Bu sebeple 6-8. Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı, bu bütünlük ve devamlılık göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Öğrencilerin edindikleri birikimler üzerine yenilerini inşa etmeleri, karşılaştıkları sorunlara alternatif ve yaratıcı çözümler üretmeleri, bir grup içerisinde beraber çalışma bilinç ve cesaretine ulaşmaları, üretme ve tartışma etkinliklerine katılmaları, farklı araştırma yöntem ve tekniklerini kullanmaları, olay ve durumları kendi deneyimlerinden hareketle doğru olarak anlamaları, disiplinler arası bir bakış kazanmaları Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temel amaçlarını oluşturmaktadır.

Öğrenme sürecinin başarıya ulaşması için, öğrencilerin biyolojik, psikolojik ve zihinsel özelliklerinden kaynaklanan bireysel farklılıklarının dikkate alınması gerekir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, bireysel farklılık ve ilgilere yönelik olarak öğretim sürecinde hedeflenen kazanımlara ulaşmak amacıyla çeşitli etkinlik ve çalışmalar yer almaktadır. Bu etkinliklerle öğrencilerin, Türkçeyle ilgili becerileri zevkli bir öğrenme ortamında kazanmaları amaçlanmaktadır.

Öğrenmeyle ilgili yapılan araştırma ve gözlemlerde, uygulamayla edinilen bilgi ve becerilerin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum dil öğretiminde daha somut olarak gözlenebilir. Bütün öğrenme etkinliklerinde olduğu gibi Türkçe dersinde de öğrenciyi etkin hâle getirmek, öğretim sürecinde öğretmeni rehber kılmak çağdaş eğitimin geldiği önemli bir noktadır. Öğretmen, bu süreç içinde öğrencileri deneyerek öğrenmeye, muhakeme gücünü geliştirmeye ve iş birliğine özendirmeli; öğrencinin birikim, düzey ve ilgilerini dikkate alan, öğrenme etkinliklerine isteyerek katıldığı bir ortam sağlamalıdır (MEB, 2005).

2005 programında konular tema başlıkları altında toplanmış ve ders kitapları belirlenen temalara göre hazırlanmıştır. Ayrıca dersler etkinlik ağırlıklı işlenmektedir. 2005 programıyla birlikte kitapların içeriği de değiştirilmiştir. Öğrenciler için hem ders kitabı hem de çalışma kitabı hazırlanmış, böylece öğrencilerin isleyecekleri metinle ilgili okuma parçasını ve etkinliklerini aynı kitapta görmesi engellenmiştir. Yine ilk defa bu programda öğretmenler için de 'Öğretmen Kılavuz Kitabı' hazırlanmıştır. Öğretmenler, bu kitaplar aracılığıyla ders kitaplarında bulunan metinleri nasıl işleyecekleri hakkında her türlü bilgiye ulaşabilmektedir.(Eyüp, 2008) 2005 programıyla Türkçe öğretimi için hazırlanan Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı için şunlar söylenebilir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

1.2. Öğrenci Çalışma Kitabı

Ders kitabı, öğrencilerin kullandıkları önemli bir ders aracıdır. Bununla beraber, öğrencilerin ders kitabını daha verimli kullanmaları ve gerekli davranışları kazanmaları için yardımcı araçlara ihtiyaçları vardır. Yardımcı araçların içinde, en temel olanı öğrenci çalışma kitabıdır. Okuma, yazma, konuşma ve dil bilgisi öğrenme alanlarına yönelik, uygulama gerektiren etkinlik ve çalışmalar Öğrenci çalışma kitabında yer almaktadır. Öğrenci çalışma kitabı, öğrencinin öğrenme etkinliklerini kendi kendine yapmasını sağlar; kazanımların kalıcı hale gelmesi için gereklidir. Her temanın sonunda, “Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları” o temada verilen kazanımları ölçme ve değerlendirmeye yöneliktir.

1.3. Öğretmen Kılavuz Kitabı

Her ders kitabının bir de öğretmen kılavuz kitabı olması gerekmektedir. Öğretmenlerin, ders kitabını ders öncesi hazırlık ve plânlama çalışmalarında, sınıf içinde etkin ve verimli kullanabilmeleri için kılavuz kitap gereklidir. Öğretmen kılavuz kitapları, öğretmenin yaptıracığı etkinlikleri, bunların sırasını ve nasıl yapılacağını göstererek daha kısa sürede öğrenciye rehberlik edilmesini sağlar. Kılavuz kitap sayesinde öğretmen, öğrenciye kazandıracağı davranışlar konusunda bilgi sahibi olur. Öğretmen kılavuz kitapları, dersin plânlı bir biçimde işlenmesine yardımcı olur.

Aksu’ya (1994) göre, Öğretmen Kılavuzu (ya da El Kitabı) öğretmenin her zaman yanında bulundurulacağı ve güç zamanlarında yardım alabildiği temel bir yapıt olabilir. Bir öğretmen kılavuzunda her konu için şu alt bölümler bulunabilir:

1. Genel yöntembilim bilgileri,
2. Kitabın nasıl kullanılacağına ilişkin özel bilgiler,
3. Her üniteye ilişkin özel bilgiler
4. Ünite düzeyinde belli başlı kavramların açıklanması,
5. Fazladan bazı etkinlikler için ipuçları,
6. Asıl kitapta bulunmayan sorular,
7. Değişik etkinlikler için yol gösterme,
8. Farklı ek etkinlikler ve çözümleri,
9. Sınıf dışı öğrenme etkinlikleri için öneriler,
10. Uygulamaya dönüştürmek için gösteri bilgileri,
11. Konuya yaklaşımda yararlı olabilecek değişik, araçlar, gereçler ve teknikler için ek bilgi,
12. Bazı değerlendirme soruları,
13. Yararlanılabilecek diğer kaynaklar.

Öğretmen kılavuzları, öğretmenlere hem ders öncesi hazırlıklarında ders vermedeki sorunları için hem de ders sonu değerlendirmelerinde yardımcı olabilirler (Akt. Ceyhan ve Yiğit, 2004: 68–69).

1.4. Kazanımlar

Kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin öğrenme alanlarında gelişme sağlamaları, bu kazanımların

edinilmesine bağlıdır. Dil bilgisi ve yazım ve noktalama ile ilgili kazanımlar, öğrencilerin gelişim düzeyine göre altıncı sınıftan sekizinci sınıfa doğru aşamalı olarak verilmiştir. Öğrenme alanlarına yönelik kazanımların sıralanmasında bu yaklaşım gözetilmemiştir (MEB, 2005).

1.5. 8. Sınıf Dil Bilgisi Konularında Amaç ve Kazanımlar

1.5.1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1. Fiilimsiyle, fiil ve isim soylu kelimeler arasındaki farkları kavrar.
2. Fiilimsilerin işlevlerini ve kullanım özelliklerini kavrar.
3. Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır.
4. Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur.

1.5.2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

1. Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirler.
2. Cümledeki fiillerin çatı özelliklerini kavrar.
3. İsim ve fiil cümlelerini, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır.
4. Kurallı ve devrik cümleleri, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır.
5. Cümlelerin yapı özelliklerini kavrar.
6. Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar.
7. Cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini kavrar.
8. Cümleler arasındaki anlam ilişkilerini kavrar.
9. Cümleye hâkim olan duyguyu fark eder.

1.5.3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme

1. Cümlede anlatım bozukluğuna neden olan kullanımları belirler
2. Anlatım bozukluklarını düzeltir.

1.6. Problem

Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 8. sınıf dil bilgisi becerilerinin sosyoekonomik değişkenler açısından durumu nedir?

1.7. Amaç ve Önem

Bu araştırma, Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 8.sınıf dil bilgisi kazanımlarına ulaşma düzeyini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Coşkun ve Sargın'a (2007) göre, Türkçe derslerinin asıl amacı, öğrencilerin dille tanışmasını, dostluğunu yaşatarak ona âşık olmalarını, dilin gücünü, güzelliğini fark etmelerini, sebep-sonuç ilişkisi kurarak yapıcı eleştirel düşünebilmelerini, sorun çözebilmelerini, araştırmacı, değerlendirici, yorumlayıcı, üretici bir kişiliğe sahip olmalarını, işbirliği yapabilmelerini ve özellikle güzel davranışlar kazanmalarını sağlamak olmalıdır. Bunun için de dilin yapılarını kavrayan, Türkçeyi doğru ve düzgün kullanan bireyler yetiştirmek gerekmektedir. Okullarda iyi ve yeterli bir dil bilgisi eğitimi verilmesi, bu amaca ulaşmayı kolaylaştırır (Coşkun ve Sargın, 2007). Bu araştırma Ortaokul 8.sınıflarda yapılan dil bilgisi etkinliklerinin ilgili kazanımlara ulaşma noktasında yeterliliğini ölçmesi bakımından önemli görülmektedir.

2. Kuramsal Çerçeve

Korkmaz tarafından, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre biçimlenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem olarak tanımlanan dili (Korkmaz 2007: 67), Ergin; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir şeklinde tanımlamıştır (Ergin 1999: 7).

Canlı bir varlık olan dil, bir sistemler ve kurallar birliğidir. Bu sistemli birliği her yönüyle ele alıp inceleyen bilim dalı ise dil bilgisidir. Dil bilgisi: “Çeşitli düzeydeki okullarda, Türkçenin ses, şekil ve cümle yapısı ile cümlelerin öğeleri arasındaki anlam ilişkilerini öğreten bilgi dalı; bu bilgileri veren dersin ve kitapları adı” (Korkmaz 2007: 68).

“Dil bilgisi veya gramer bir dili bütün cepheleri ile inceleyen bilim dalıdır. Dilin içinde seslerden cümlelere kadar küçüklü büyüklü bir takım birlikler vardır, ekler vardır, sesler vardır, heceler vardır, kökler vardır, ekler vardır, kelimeler vardır, kelime gurupları vardır, cümleler vardır. Dil birlikleri dediğimiz bu unsurların bir şekilleri, yapıları, bünyeleri; bir de fonksiyonları, manaları ve vazifeleri vardır. İşte gramer bu dil birliklerini çeşitli bakımdan inceler ve onların kaidelerini, kanunlarını tespit eder” (Ergin 1999: 69).

Dil bilgisi, çok gelişmiş ve karmaşık bir yapı sergileyen dilin dizgesini ortaya koymayı, dizgeyi oluşturan kuralları saptamayı ve bunları tutarlı bir biçimde açıklamayı amaçlayan bir çalışma alanıdır. Dil bilgisi çalışmaları daha çok sözcüklerin yapılarını ve tümcelerinin kuruluşlarını ortaya koymaya çalışan çözümlemelerdir (Aydın, 1999). Dil bilgisi doğru konuşma, doğru düşünme ve doğru yazmaya yardımcı çalışma alanıdır. Doğru ve nitelikli dil bilgisi öğretimiyle öğrenciler, dilin kapasitesini, kullanım alanlarını, sınırlarını ve imkânlarını ortaya çıkarır. Özellikle anadili öğretiminde hedeflere, anlama ve anlatma etkinlikleriyle ulaşılrken, bu etkinlikler yazım ve noktalama çalışmalarıyla desteklenir (Sever, 2000).

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programında dil bilgisi; “*bir dilin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma öğrenme alanlarını destekleyen kurallar bütünü*” olarak tanımlanır. Programda dil bilgisinin öğrenci yönünden önemli olduğu, ancak daha da önemli olanın bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanması olduğu ileri sürülür. Dolayısıyla dil bilgisi öğretiminin kuramsal bilgilerle yapılması yerine uygulamaya dayalı bir yöntemin tercih edilmesinin gerekli olduğu ifade edilir. Bu amaçla dil bilgilerinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmıştır. Derslerde konularla ilgili farklı uygulama örneklerinin yer aldığı çalışma kâğıtlarının kullanılmasının ve konuların görsel materyallerle desteklenmesinin öğrenimi kolaylaştıracağı, dil bilgisi konularının anlama olan katkısına özellikle dikkat edilmesi, konuların birer beceriye dönüşmesine yardımcı olacağı söylenmiştir. Bu bağlamda konuların konuşma ve yazma becerileriyle ilişkilendirilmesi gerekliliği ortaya konulmuştur (MEB, 2005).

3.Yöntem

Bu araştırma, betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışma, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1986).

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Muğla ilinde okuyan Ortaokul 8.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi Muğla Merkez Türdü Ortaokulu, Muğla Yatağan Madenler Ortaokulu ve Muğla Kavaklıdere Cumhuriyet Ortaokulu'nda öğrenim gören Ortaokul 8. sınıf öğrencileri arasından her sınıftan bir şube olmak kaydıyla toplam 73 (yetmiş üç) öğrenci oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Ortaokul 8.sınıf dil bilgisi konu ve kazanımlarını içeren dil bilgisi testi (DBT) kullanılmıştır. Uzman görüşlerine dayanarak öğrencilerin dil bilgisi kazanımlarına ilişkin bilgilerini ölçmeye yönelik yirmi soruluk çoktan seçmeli bir bilgi testi hazırlanmıştır. Dört seçenekli test maddelerindeki sorular TEOG sınavlarında kullanılan ve dil bilgisi kazanımlarını içeren sorulardan oluşturulmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplamak amacıyla Muğla Merkez Türdü Ortaokulu, Muğla Yatağan Madenler Ortaokulu ve Muğla Kavaklıdere Cumhuriyet Ortaokulu tarafımızca ziyaret edilmiştir. Bu esnada dil bilgisi testi, ayrıntılı biçimde öğrencilere açıklanarak uygulanmıştır. Uygulamalar, her okul için farklı zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Testi uygulamadan önce, yaptığımız çalışmanın amacını, nasıl, hangi sürede yapılacağını açıkladıktan sonra öğrencilerimize bir saat süre verilmiştir.

“Ortaokul 8. sınıf dil bilgisi eğitiminde kazanım ve kullanım becerilerinin sosyoekonomik değişkenler açısından değerlendirilmesi: Muğla örneği” isimli araştırmada öğrencilerden toplanan verilerin analizinde Microsoft Office Excel 2007 programı kullanılmıştır.

4. Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde 73 (yetmiş üç) Ortaokul 8.sınıf öğrencisinin dil bilgisi testindeki sorulara verdiği cevaplarla ilgili bulgular ve yorumlar ele alınacaktır. Araştırmada öğrencilere 20 sorudan oluşan Türkçe kazanım değerlendirme testi uygulanmıştır. Araştırmamızın temel problemlerine ve alt problemlerine verilen cevaplar sırasıyla ele alınarak değerlendirilmiştir.

4.1. Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

1. Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 8. sınıf dil bilgisi kazanımlarına erişim düzeyi nedir?

Öncelikle temel problemi esas alarak 8.sınıf öğrencilerinin okul bazında ve genel olarak ulaşılması hedeflenen kazanımları edinme düzeylerinin ne ölçüde olduğuna bakmak gerekmektedir.

Tablo 1: Muğla Merkez Türdü Ortaokulu Verileri

Kazanımlar	Doğru ortalaması	Yanlış ortalaması	Net ortalaması
Anlatım bozukluklarını belirler	0,238	0,667	0,016
Noktalama işaretlerini doğru kullanır	0,524	0,476	0,365
Yazım yanlışlıklarını belirler	0,809	0,191	0,746
Cümleyi yorumlar	0,619	0,381	0,492
Cümlenin anlam özelliklerini belirler	3,429	0,524	3,254
Paragrafın yapısını kavrar	1,143	0,809	0,873
Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler	0,905	2,048	0,222
Paragrafı yorumlar	1,905	0,095	1,873
Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder	0,048	0,809	-0,222
Cümlenin temel öğelerini kavrar	1,286	0,667	1,063
Cümlenin yardımcı öğelerini kavrar	0,476	0,524	0,302
Fiillerin çatı özelliklerini kavrar	0,905	0,048	0,889

İlk olarak Muğla il merkezinde yer alan öğrenci-veli profili açısından sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi, örnekleme dâhil ettiğimiz diğer okullardan önde olan Merkez Türdü Ortaokulu'nun verilerini cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama alanını göz önüne alarak incelediğimizde, teste katılan 30 öğrencinin “Cümleyi yorumlar” kazanımına 0.619 ortalama ile doğru, 0.381 ortalama ile yanlış cevap verdiği görülmektedir. “Cümleyi yorumlar” kazanımının net ortalaması 0.492'dir. Bu oran, kazanımın yeterli düzeyde edinilemediğini kanıtlar. “Cümlenin anlam özelliklerini belirler” kazanımında ise, öğrencilerin daha başarılı oldukları belirtilebilir. Doğru ortalaması 3.429, yanlış ortalaması ise 0.524'tür. Net ortalaması, kazanım belirleyici dört soruda 3.254'tür. Bu durum, kazanımın öğrenciler tarafından çok yüksek oranda elde edildiğini ortaya koymaktadır. “Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler” kazanımında 0.905 doğru ortalaması, 2.048 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Bu erişim düzeyi oldukça düşüktür. “Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder” kazanımında 0.048 doğru ortalaması, 0.809 yanlış ortalaması bulgulanmıştır. -0.222 net ortalaması, ilgili kazanımın araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı tarafından edinilemediğini gösterir. Paragrafla ilgili sorulara bakıldığında bu alandaki kazanımları ölçmek için dört soru sorulmuştur. “Paragrafın yapısını kavrar” kazanımına 1.143 ortalama ile doğru, 0.809 ortalama ile yanlış cevap verilmiştir. 0.873 net ortalamasıyla, başarı yeterli değildir. Araştırmada “Paragrafı yorumlar” kazanımı için iki soru sorulmuştur. 1.905 doğru oranıyla kazanıma yeterli bir erişim sağlandığı ifade edilebilir.

“Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme” alanıyla ilgili 1 soru sorulmuştur. Kazanımın 0.238 doğru, 0.667 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin “Anlatım bozukluklarını belirler” kazanımında net ortalaması 0.016'dır. Kazanıma erişim oranı çok düşüktür. Öğrencilerin bu kazanımı elde edemedikleri söylenebilir. Noktalama işaretleriyle ilgili soruda, “Noktalama işaretlerini doğru kullanır” kazanımı ölçülmek istenmektedir. Bu soruda araştırmaya katılan öğrencilerin 0.524 ile doğru, 0.476 ile yanlış ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Net ortalaması, 0.365'tir. Başarıya erişim düzeyinin düşük olduğu açıktır.

“Yazım yanlışlıklarını belirler” kazanımında ise, öğrencilerin başarısının yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Doğru ortalaması 0.809, yanlış ortalaması ise 0.191'dir. 0.746 net ortalaması vardır. “Cümlenin temel öğelerini kavrar” kazanımında doğru ortalaması 1.286,

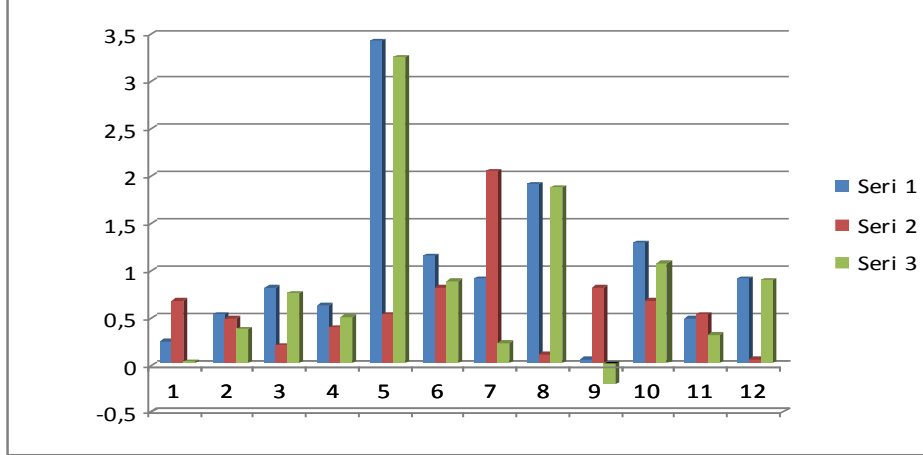
Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

yanlış ortalaması ise 0.667'dir. Net ortalaması 1.063'tür. Kazanımın erişimi düzeyi yeterli düzeydedir. "Cümlelerin yardımcı öğelerini kavrar" kazanımında ise durum bu şekilde değildir. Doğru Ortalaması 0.476, yanlış ortalaması ise 0.524'tür. Başarıya erişimi düzeyi düşüktür. Diğer dil bilgisi kazanımı olan "Fiillerin çatı özelliklerini kavrar" da aynı durum gözlenmektedir. 0.905 doğru ortalaması ile 0.048 yanlış ortalaması görülmektedir. 0.889 net ortalaması vardır.

Grafik 1: Muğla Merkez Türdü Ortaokul Okulu Kazanımlara Erişimi Düzeyi Grafiği

Seri 1: Doğru Ortalaması

Seri 2: Yanlış ortalaması

Seri 3: Net ortalaması

Tablo 2: Muğla Yatağan Madenler Ortaokulu Verileri

Kazanımlar	Doğru ortalaması	Yanlış ortalaması	Net ortalaması
Anlatım bozukluklarını belirler	0,462	0,5	0,295
Noktalama işaretlerini doğru kullanır	0,154	0,846	-0,128
Yazım yanlışlıklarını belirler	0,346	0,654	0,128
Cümleyi yorumlar	0,385	0,615	0,179
Cümlelerin anlam özelliklerini belirler	2,577	1,385	2,115
Paragrafın yapısını kavrar	0,885	1,115	0,513
Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler	1,308	1,654	0,756
Paragrafı yorumlar	1,423	0,577	1,231
Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder	0,385	0,615	0,179
Cümlelerin temel öğelerini kavrar	0,769	1,192	0,372
Cümlelerin yardımcı öğelerini kavrar	0,5	0,5	0,333
Fiillerin çatı özelliklerini kavrar	0,808	0,154	0,756

Sosyoekonomik durum ve göstergeler ile kalkınmışlık düzeyi bakımından orta düzeyi temsil eden Yatağan Madenler Ortaokulu'nun verileri şu şekildedir. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama alanına baktığımızda, "Cümleyi yorumlar" kazanımı sorusuna 0.385 ortalama ile doğru, 0.615 ortalama ile yanlış cevap verildiği görülmektedir. Net ortalaması, 0.179'dur. Erişimi düzeyi yeterli değildir. "Cümlelerin anlam özelliklerini belirler" kazanımında ise öğrencilerin başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Doğru ortalaması 2.577, yanlış ortalaması ise 1.385'tir. Net Ortalaması 2.115'tir. Başarı beklenen düzeydedir. "Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler" kazanımında, 1.308 doğru ortalaması, 1.654 yanlış ortalaması

Turkish Studies

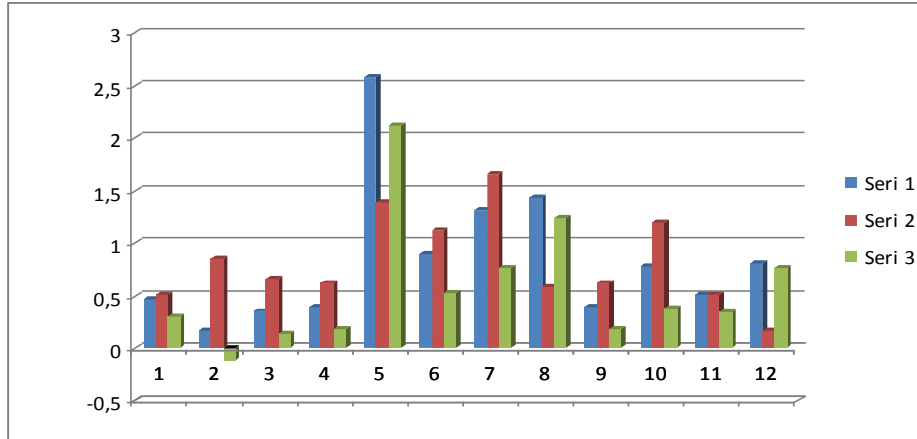
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

görülür ve kazanıma erişimi düzeyi düşüktür. “Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder” kazanımında 0.385 doğru ortalaması, 0.615 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Net ortalaması, 0.179’dur. Erişimi düzeyi oldukça düşüktür. Paragrafla ilgili sorulara bakıldığında, “Paragrafın yapısını kavrar” kazanımına 0.885 ortalama ile doğru, 1.115 ortalama ile yanlış cevap verilmiştir. 0.513 net ortalamasıyla, başarı yetersizdir. Araştırmada öğrencilere “Paragrafı yorumlar” kazanımına yönelik iki soru yöneltilmiştir. 1.231 doğru oranıyla kazanıma erişimi düzeyinin yeterli oranda olduğu görülmektedir. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme alanıyla ilgili kazanıma bakıldığında kazanımın 0.462 doğru, 0.5 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Erişimi düzeyi yeterli düzeyde değildir.

Noktalama işaretleriyle ilgili soruda, öğrencilerin 0.154 doğru ortalaması, 0.846 yanlış ortalamasına sahip olduğu tespit edilmiştir. Net ortalaması, -0.128 gibi oldukça düşük bir orana işaret eder.

“Yazım yanlışlıklarını belirler” kazanımında da aynı durum dikkat çekmektedir. Doğru ortalaması 0.346, yanlış ortalaması 0.654’tür, net ortalaması ise 0.128’dir. “Cümlelerin temel öğelerini kavrar” kazanımında doğru ortalaması 0.769, yanlış ortalaması ise 1,192’dir. Net ortalaması 0.372’dir. Başarı düzeyi istenilen düzeyde değildir. “Cümlelerin yardımcı öğelerini kavrar” kazanımında ise daha düşük bir düzeyde erişimi bulunmaktadır. Doğru Ortalaması 0.5, yanlış ortalaması ise 0,5’tir. Başarıya erişimi düzeyi düşüktür. “Fiillerin çatı özelliklerini kavrar” kazanımı, 0.808 doğru ortalaması ve 0.154 yanlış ortalamasına sahiptir. Net ortalaması ise 0,756’dır.

Grafik 2: Muğla Yatağan Madenler Ortaokulu Kazanımlara Erişimi Düzeyi Grafiği

Tablo 3: Muğla Kavaklıdere Cumhuriyet Ortaokulu Verileri

Kazanımlar	Doğru ortalaması	Yanlış ortalaması	Net ortalaması
	1	1	1
Anlatım bozukluklarını belirler	0,222	0,741	-0,025
Noktalama işaretlerini doğru kullanır	0,778	0,222	0,704
Yazım yanlışlıklarını belirler	0,593	0,37	0,469
Cümleyi yorumlar	0,111	0,889	-0,185
Cümlenin anlam özelliklerini belirler	2,63	1,259	2,21
Paragrafın yapısını kavrar	0,963	1	0,63
Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler	0,926	2	0,259
Paragrafı yorumlar	1,37	0,63	1,16
Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder	0,222	0,778	-0,037
Cümlenin temel öğelerini kavrar	1,556	0,37	1,432
Cümlenin yardımcı öğelerini kavrar	0,741	0,259	0,654
Fiillerin çatı özelliklerini kavrar	0,444	0,481	0,284

Muğla ilinde sosyoekonomik durum ve göstergeler ile kalkınmışlık düzeyi bakımından alt düzeyi temsil eden Kavaklıdere ilçesinde yer alan Kavaklıdere Cumhuriyet Ortaokulu'nun verileri şöyledir.

“Cümleyi yorumlar” kazanımına 0.111 ortalama ile doğru, 0.889 ortalama ile yanlış cevap verilmiştir. Net ortalaması, -0.185’dir. Erişi düzeyi çok yetersizdir. “Cümlenin anlam özelliklerini belirler” kazanımında ise durum farklıdır. Öğrencilerin bu kazanım alanında başarılı oldukları görülmektedir. Doğru ortalaması 2.63, yanlış ortalaması ise 1,259’dur. Net Ortalaması 2.21’dir. Başarının iyi bir düzeyde olduğu söylenebilir. ”Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler” kazanımında, 0.926 doğru ortalaması, 2 yanlış ortalaması vardır. Net ortalaması 0.259’dur. Başarı düzeyi düşüktür. “Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder” kazanımında 0.222 doğru ortalaması, 0.778 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Net ortalaması, -0.037’dir. Kazanıma erişimi düzeyi oldukça düşüktür. “Paragrafın yapısını kavrar” kazanımına 0.963 ortalama ile doğru, 1 ortalama ile yanlış cevap verilmiştir. 0.63, net ortalamasıyla başarı yetersizdir. “Paragrafı yorumlar” kazanımı 1.37 doğru ve 1.16 net oranıyla kazanıma erişim düzeyinin yeterli olduğu görülmektedir.

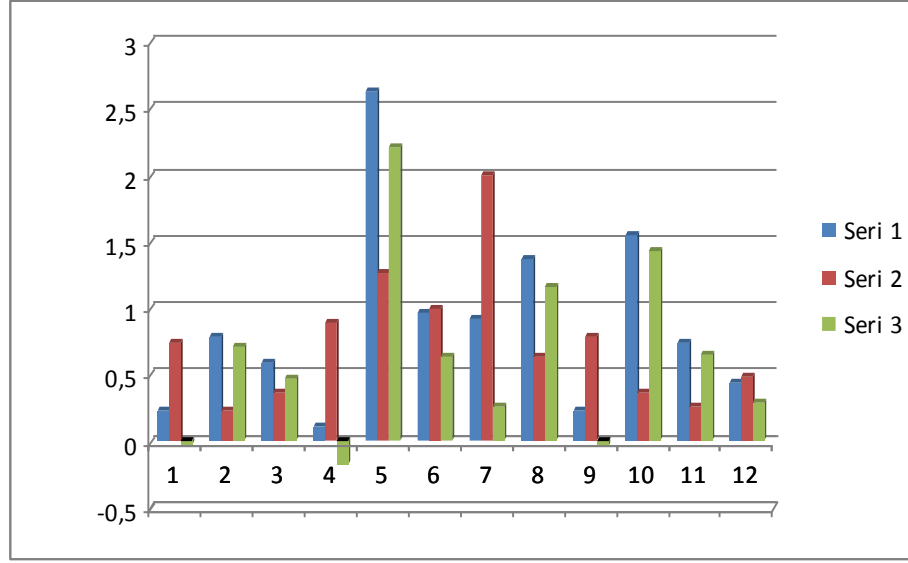
Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme alanıyla ilgili kazanıma göz atıldığında kazanımın 0.222 doğru, 0. 741 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Net ortalaması -0.025’dir. Erişi düzeyi yeterli oranda değildir. “Noktalama işaretlerini doğru kullanır” kazanımında, 0.778 doğru, 0.222 yanlış ortalaması vardır. 0.704 net ortalaması görülmektedir. Kazanıma beklenen düzeyde erişim sağlanamamıştır. “Yazım yanlışlıklarını belirler” kazanımı da aynı duruma işaret etmektedir. 0.593 doğru ortalaması, 0.37 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Başarıya erişim düzeyi yetersizdir.

“Cümlenin temel öğelerini kavrar” kazanımına öğrencilerin yeterli düzeyde olduğu ifade edilebilir. Doğru ortalaması 1.556, yanlış ortalaması 0.37, net ortalaması ise 1.432’dir. “Cümlenin yardımcı öğelerini kavrar” kazanımında tam tersi bir durum ortaya çıkmaktadır. Erişi düzeyi yeterli değildir. Doğru ortalaması, 0.741’dir. Yanlış ortalaması 0.259’dur. Net ortalaması 0.654’tür. “Fiillerin çatı özelliklerini kavrar” kazanımında ise, 0.444 doğru ortalaması, 0.481 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Net ortalaması ise, 0.284’dür. Başarı yine beklenen düzeyde değildir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Grafik 3: Kavaklıdere Cumhuriyet Ortaokulu Kazanımlara Erişi Düzeyi Grafiği**Tablo 4: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Dil bilgisi Kazanımlara Erişi Düzeyi Tablosu**

Kazanımlar	Doğru ortalaması	Yanlış ortalaması	Net ortalaması
Anlatım bozukluklarını belirler	0,311	0,635	0,099
Noktalama işaretlerini doğru kullanır	0,486	0,513	0,315
Yazım yanlışlıklarını belirler	0,568	0,419	0,428
Cümleyi yorumlar	0,351	0,649	0,135
Cümlenin anlam özelliklerini belirler	2,838	1,095	2,473
Paragrafın yapısını kavrar	0,987	0,987	0,658
Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler	1,054	1,892	0,423
Paragrafı yorumlar	1,54	0,46	1,387
Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder	0,23	0,73	-0,014
Cümlenin temel öğelerini kavrar	1,203	0,743	0,955
Cümlenin yardımcı öğelerini kavrar	0,581	0,419	0,441
Fiillerin çatı özelliklerini kavrar	0,703	0,243	0,622

Bu bölümde, 8.Sınıf öğrencilerinin kazanımlara erişimi düzeyleri bütün okulların verilerini kapsayacak biçimde incelenecektir. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama alanını göz önüne alarak incelediğimizde, teste katılan 73 öğrencinin “Cümleyi yorumlar” kazanımına 0.351 ortalama ile doğru, 0.649 ortalama ile yanlış cevap verdiği görülmektedir. “Cümleyi yorumlar” kazanımının net ortalaması 0.135’dir. Bu oran, erişim düzeyinin düşük olduğunu gösterir. “Cümlenin anlam özelliklerini belirler” kazanımında ise, öğrencilerin başarılı oldukları görülmektedir. Doğru ortalaması 2.838, yanlış ortalaması ise 1.095’tir. Net ortalaması, dört soruda 2.473’tür. Kazanım, normal düzeyde edinilmiştir denilebilir. “Sözcüklerin anlam özelliklerini belirler” kazanımında ise 1.054 doğru ortalaması, 1.892 yanlış ortalaması mevcuttur. Net ortalaması 0.423’tür ve öğrencilerin erişim düzeyi düşüktür. “Düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder” kazanımı ise öğrencilerin neredeyse tamamının başarısız olduğu bir dil bilgisi öğrenme alanıdır. Doğru ortalaması 0.23, yanlış

Turkish Studies

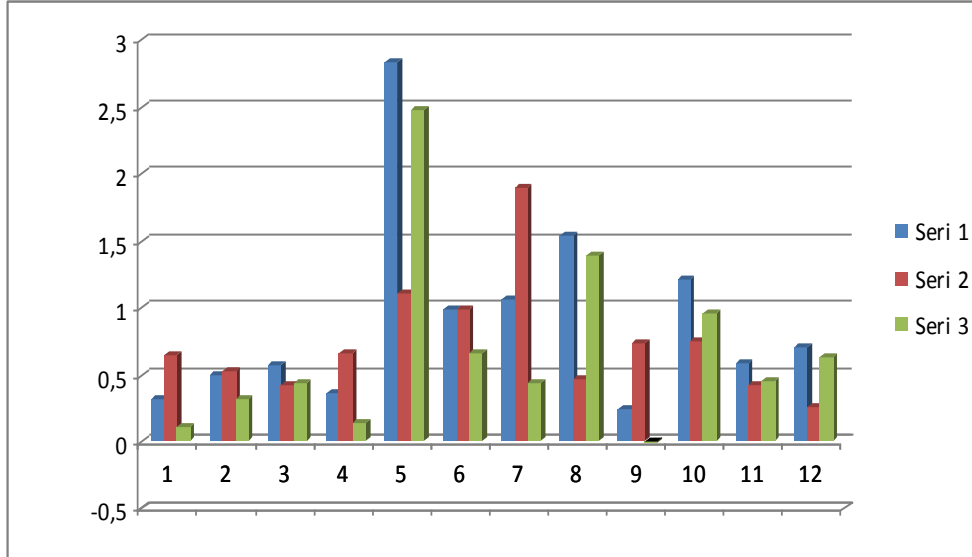
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

ortalaması ise 0.73'tür. net ortalaması, -0,014'tür ve bu oran oldukça düşüktür. Öğrencilerin ilgili kazanımı edinebilmesi için öğretmenlerin yoğun çaba sarf etmesi gerektiği düşünülmektedir. Paragrafla ilgili sorularda ise, bu kazanımları ölçmek için öğrencilere dört soru yöneltilmiştir. "Paragrafın yapısını kavrar" kazanımına 0.987 ortalama ile doğru, 0.987 ortalama ile yanlış cevap verilmiştir. 0.658 net ortalamasıyla başarının beklenen düzeyde olmadığı görülür. "Paragrafı yorumlar" kazanımı için öğrencilere iki soru yöneltilmiştir. 1.54 doğru ortalaması, 0.46 yanlış ortalaması bulunmaktadır. 1.387 ortalama ile kazanımı edinme başarısının yeterli olduğu söylenebilir.

Araştırmada Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme alanıyla ilgili bir soru sorulmuştur. Soruya verilen cevaplardan 0.311 doğru, 0.635 yanlış ortalaması elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin "Anlatım bozukluklarını belirler" kazanımında net ortalaması 0.099'dur. Kazanımın edinilme oranı çok düşüktür ve öğrencilerin kazanımı neredeyse edinemedikleri düşünülmektedir. Noktalama işaretleri sorusunda, "Noktalama işaretlerini doğru kullanır" kazanımıyla ilgili bir soruya yanıt aranmıştır. Öğrencilerin 0.486 doğru ortalaması, 0.513 yanlış ortalamasına sahip olduğu görülmektedir ve net ortalaması, 0.315'tir. Kazanıma erişimi düzeyi ise yeterli düzeyde değildir.

"Yazım yanlışlıklarını belirler" kazanımında ise, öğrencilerin başarısının yeterli olmadığı göze çarpar. Doğru ortalaması 0.568, yanlış ortalaması ise 0.419'dur. 0.428 net ortalaması vardır. "Cümlelerin temel öğelerini kavrar" kazanımında doğru ortalaması 1.203, yanlış ortalaması ise 0.743'tür. Sonuç hedeflenen düzeye yakın görünse de net ortalaması 0.955'tir. Kazanıma erişimi düzeyi yeterli düzeyde değildir. "Cümlelerin yardımcı öğelerini kavrar" kazanımında doğru ortalaması 0.581, yanlış ortalaması ise 0.419'tür ve başarıya erişimi düzeyi düşüktür. "Fiillerin çatı özelliklerini kavrar" kazanımında benzer bir duruma rastlanmaktadır. 0.703 doğru ortalaması, 0.243 yanlış ortalaması olduğu görülmektedir. 0.622 net ortalamasıyla başarı düzeyi beklenen düzeyde değildir.

Grafik 4: Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Dil bilgisi Kazanımlara Erişim Düzeyi Grafiği

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmamızın bu bölümünde elde edilen sonuçlara ve konuyla ilgili önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

• Teste katılan 73 öğrencinin 8.sınıf dil bilgisi kazanımlarına erişimi açısından beklenen düzeye ulaşamadıkları görülmektedir. Öğrencilere yöneltilen yirmi soruluk DBT’de 10.852 doğru ortalaması, 8.785 yanlış ortalaması bulunmaktadır. Net ortalaması, 7.922’dir. Bu ortalama başarı düzeyinin %50’nin altında olduğunu gözler önüne serer.

• Örnekleme giren Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama alanında başarılı oldukları söylenebilir. Öğrencilerin en başarılı oldukları sorular bu kazanıma ait sorulardır. Bu durum bilginin kullanılması ve yorumlanması açısından olumludur.

• Öğrencilerin sırasıyla paragrafı yorumlar ve cümlelerin temel öğelerini kavrar kazanımında başarılı oldukları tespit edilmiştir.

• Öğrencilerin düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder ve anlatım bozukluklarını belirler kazanımına çoğunlukla yanlış cevap verdikleri görülmüştür.

• Örnekleme giren Ortaokul 8. sınıf öğrencileri arasında sosyoekonomik göstergeler bakımından üst kesimi temsil eden öğrencilerin kazanımlara erişimi düzeyi diğer tabakadaki öğrencilere göre yüksektir. Sosyoekonomik göstergeleri orta düzeyde temsil eden öğrencilerin erişimi düzeyi orta, kalkınmada öncelikli bölgeyi temsil eden grubun göstergeleri ise alt düzeydedir. Buradan hareketle, kazanımlara erişimi düzeyi ile sosyoekonomik göstergelerin birbiriyle uyumlu bir görüntü sunmakta olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

5.2. Öneriler

• Örnekleme giren Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin genel anlamda dil bilgisi kazanımlarına erişimlerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Türkçe derslerinde dil bilgisi konularını, öğrencilere kuralcı yaklaşım içinde değil; metin ve paragraf düzeyinde öğretme yolu tercih edilmelidir. Sağır (2002)’ın da vurguladığı üzere, günümüzde dil bilgisi öğretiminde en büyük eksiklik, yöntem eksikliğidir. Biçim öne çıkarılan bir yöntem değil, biçimi işlevle birleştirip karşılaştırmalar yaptırılarak somut örneklerle kavratılan bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilmelidir. Soyut tasarım ve kavramlardan ziyade öğrencilerin duyu organları yoluyla algıladığı varlıklardan, kavramlardan yararlanılarak konular anlatılmalıdır. Böylelikle öğrencilerin hedeflenen kazanımlara beklenen düzeyde erişimi sağlanabilir.

• Öğrencilerin düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder ve anlatım bozukluklarını belirler kazanımına çoğunlukla yanlış cevap verdikleri tespit edilmiştir. Bu konularda öğrencilerinin öğrenme yetersizlikleri olduğu düşünülmektedir. Yapılacak olan ek etkinlikler ve çalışmalar yoluyla söz konusu eksiklik giderilebilir.

• Sosyoekonomik göstergeler yönünden kalkınmada öncelikli yerdeki öğrencilerin başarı düzeyi de düşük olmaktadır. Öğrencilerin istenilen başarıya erişmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Aynı bölgede yaşayan öğrenciler arasındaki mevcut eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalara hız verilebilir.

KAYNAKÇA

- AKSAN, D. (2007). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- AYDIN, Ö. (1999). Orta Okullarda Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri, *Dil Dergisi*, s.81.

- AYTAŞ, G. ve ÇEÇEN, M. A. (2010). Ana dili eğitiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi. TÜBAR-XXVII, 77-89.
- CEYHAN, E. ve YİĞİT, B. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- COŞKUN, Volkan ve SARGIN, Mustafa, Yapılandırmacı Yaklaşım Çerçevesinde Ortaokul 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Strateji, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Bildiriler (Editör: Yrd. Doç. Dr. Ergin ERGİNER), C.1, S. 334-337, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, 5-7 Eylül 2007.
- DOLUNAY, S. K. (2010). Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi. TÜBAR-XXVII, 275-284.
- DUMAN, A. (1998). “Neden Türkçe Eğitimi?”, Türk Dili, S. 557, s. 413-415.
- ERDEM, İ. ve ÇELİK, M. (2011). Dil bilgisi öğretim yöntemi üzerine değerlendirmeler, *Turkish Studies*. 6/1. 1030-1041.
- ERGİN, M. (2000). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basın Yayın Tanıtım.
- EYÜP, B. (2008). Ortaokul İkinci Kademe 1981 İle 2005 Türkçe Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.
- KARASAR, N. (1986). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Bilim Kitapevi.
- KORKMAZ, İ. (2007). *Eğitim Programı: Tasarımı ve Geliştirilmesi, Öğretim İlke ve Yöntemleri*. (Ed.: Ahmet Doğanay). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- SAGIR, M. (2002). *Ortaokul okullarında Türkçe dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- SEVER, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- KARAGÖZ, B., (2015). “Ortaokul 8. Sınıf Dil Bilgisi Eğitiminde Kazanım ve Kullanım Becerilerinin Sosyoekonomik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi: Muğla Örneği / The Evaluation Of 8-Th Grade Primary School Students’ Recovery And Use Of Grammar Skills Training In Terms Of Socioeconomic Variables: Muğla Sample”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/11 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8652>, p. 909-926.